

Slyosfältet i Lillhärdal

Fältarbete sommaren 2004

Per Olof Nordell

Slyosfältet¹ i Lillhärdal

Bakgrund

Det lösa jordtäcket längs Härjeåns dalgång vid LövnäsvalLEN och SnösvalLEN² i Lillhärdal utgörs av ett glaciofluvialt delta, som bildades framför kanten av en del av inlandsisen som sträckte sig ned i dalen, där dödis avsnördes och snabbt smälte ned. Stora mängder smältvatten strömmade ut ur olika delar av isen och förde med sig löst material ur morän från sluttningar och avsatte det i dalbottnen i flera meter mäktiga lager. Den omfattande erosionen har satt tydliga spår i terrängen - särskilt i sluttningarna söder om Lillhärjeåbygget som djupa rännor delvis nedskurna till berget och gör skäl för namnen Källarhåls- Millest- och Östestgravarna.

Detta skedde under en kort tid, materialtransportsträckorna var korta och sortering³ och rundning nästan obefintlig. Smältvattenströmmarna skiftade ständigt läge och riktning samt bildade ett nätverk med varierande vattenföring. Dalbottenavlagringarna kan vara svåra att skilja från morän. De påverkades och omlagrades kontinuerligt av smältvattnet och eroderades snart till stora delar bort. I slutskedet av den glaciofluviala processstiden och då vattenhastigheterna avtog, avsattes mo och finsand i tunna lager ovanpå de avplanade lägre avplanade sedimentytorna. Denna deltaform kallas efter isländskans sandur.

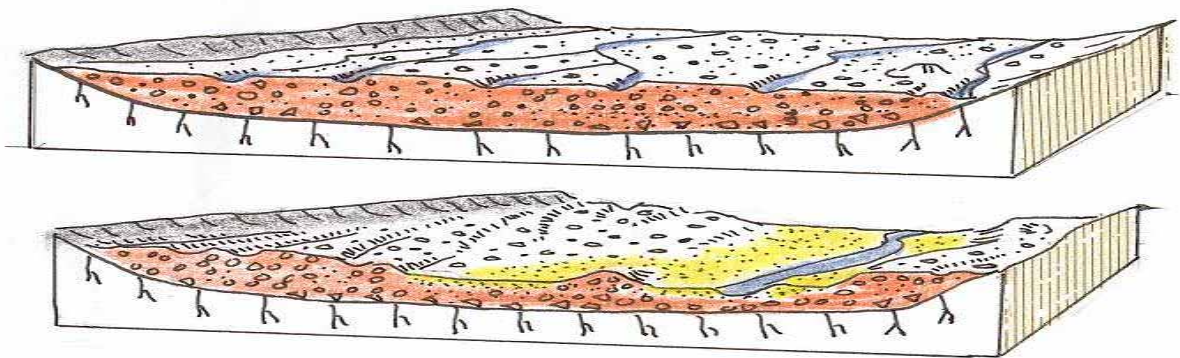

Fig 1 Utveckling av sandur i höjd med LövnäsvalLEN sedd uppströms mot NV.

1 Isranden ligger i närheten. Dalens botten fylls upp med grövre glaciofluvialt material (rött) på berggrund och moränunderlag. Smältvatten bildar ett nätverk av strömmar på ytan och skiftar lägen. Dödispartier är inbäddade i sedimenten.

2 Isranden ligger nu på längre avstånd. Smältvattnet har eroderat bort en stor del av det centrala materialet. En lägre sanduryta utbildas och täcks i slutskedet av finmaterial (gult). Erosionsrester ligger kvar lateralt såsom terrassen vid LövnäsvalLEN och rännområdet invid Kärningeggen och centralt, däribland Kungshögen på diagrammet och Olashögarna.

Sandursediment innehåller och leder stora mängder grundvatten vars nivåer ofta ligger nära markytans. Under bildningstiden med stort tillskott av vatten under större tryck var grundvattnengenomströmningen särskilt stor. Vattnet steg tidvis snabbt till markytan vilket kunde leda till artesiskt betingade översvämningar. Där vatten sprutade upp bildades sänkor och därifrån utgående korta erosionsrännor.

Skiftningar av grundvattnennivåerna har pågått i efterglacial tid och fortsätter än i dag fast i mindre omfattning. Under snösmältning och efter perioder med hög nederbörd stiger grundvattnet till markytan och fyller lågt liggande markpartier och gamla strömrännor. Det är sällan vattnet från den gamla Härjeån som orsakat översvämningar längre tillbaks i tiden.

¹ Fält är ett område med viss geodiversitet – område med olika landformer.

Se Nordell, PO, 2003. Landskapet vid Slyos i Lillhärdal. Artikel i Seminarium om Slyos 16-17/9 2003, Jämtlands läns museum

² LövnäsvalLEN var i äldre tider ett fåbodställe till Röst i Kyrkbyn och som under 1800-t utvecklades till en gård och även fick viss permanent bosättning. Skolverksamhet bedrevs. På andra sidan om den nuvarande Härjeån ligger det antagligen mycket äldre SnösvalLEN, av många uppfattad som det forntida Sliarosvellir.

Lövlunda i den centrala delen av fältet är en sen bosättning och anlades av Edvard Herrdin omkring 1920, sedan han köpt timmerhusen i Glötesbygget av Jöns Jönssons på SnösvalLEN. Fast bosättning i vår tid fanns på SnösvalLEN sedan 1870 fram till 1976. Den äldsta byggnaden i området är troligen stolphärbret daterat 1729 uppmärkt av Stor-Pål Olofsson f 1673 i Påls Nordanhån och som fram till 1980 stått på SnösvalLEN, vilken långt tillbaka tillhört Påls.

³ Material som förs med av rinnande vatten sorteras upp efter kornstorlek både under transporten och vid avlagringen

Fig 2 Låga romboidiska grusplatåer omgivna av gamla ström rännor är utmärkande för sandurmorfologien

Härjeåns nuvarande och häftigare rinnande lopp som skapades i början av 1800-t är ett ungt vattendrag med forssträckor, och som vid Snösvallen ligger högre än dess forna lopp nedom Lövnäsvalen och har ofta svämmat över sina bräddar.

Fig 3 Härjeån nedströms Snösvallen är ett ungt vattendrag och därför strömt.

Högt grundvatten med ur markmineralen lösta salter har, jämte lämplig yttjordart väsentligt bidragit till områdets frodiga vegetation av lövträd och buskar och de genom mänsklig verksamhet upptagna vallarna med rik gräs- och örtflora, som var en av flera viktiga förutsättningar för mänsklig bosättning i och bruk av området från tidigaste skeden.

Slyosfältet har en längd av 4 km mellan Lillhärjeåns inflöde och Rönnvasselvudet och en bredd av omkring 900 m och är i centrala delar mycket plant och genomsatt av gamla, längre eller kortare - oftast mycket grunda strömrännor - något man direkt förknippar med en fossil sandur. De djupare rännorna är spår efter äldre lopp av Slyan och Härjeån och är tidvis mycket fuktiga eller vattenfyllda och har en kraftig ört- och buskvegetation. Härjeåns gamla meanderplan som når fram till sedimentbranten intill landsvägen är sedan länge igenväxt och fyllt av torv. Se kartan Fig 8.

Slyosfältets delar

1. Ett begränsat område med silt (grovmjåla och finmo) på norra sidan av Härjeån uppströms Lillhärjeån, längs körvägen mot Lillhärjeåvallen

Issmältvatten och senare även Härjeån har skurit bort ett parti av det fina materialet och utbildat en hög, nipliknande brant i det kohesiva⁴ materialet ned mot ån. Detta finmaterial har primärt avsatts i en lokal issjö i dödisen, något som är vanligt förekommande vid dagens glaciärer.

2. Karingeggen är en ås i nord-sydlig riktning väster om Lövnäsullen och har väl sorterat, något rundat, till stora delar sandigt material som exponeras i en grustäkt på åsens västsida. Materialet har avsatts i en spricka i isen.

3. Terrassen vid Lövnäsullen består av två etager.

Den övre och på vilken den mesta bebyggelsen är belägen består av grovt, osorterat sandurmaterial med strömrännor och dödisgropar. Avtagsvägen från landsvägen vid den nedre gården stiger förbi fixpunkten 568,23 och följer det övre terrassplanet rakt norrut upp mot ca 577 m ö.h. Planet begränsas mot Rensåsens lägre moränslutning av en torränna och mot Härjeåns gamla lopp av en brant slänt ned mot en lägre terrass på ca 565 m nivå. Denna består i ytan av finmaterial (finsand och mo) och har brukats för slätter och där par lador står kvar.

Fig 4 Från översta terrassplanet vid Lövnäsullen mot SO över det lägre med ett par byggnader, bortom vilka skymtar en del av det lägsta sandurplanets slättervallar öster om landsvägen vid Kungshögen. Lägg märke till den yppiga lövvegetationen.

Det övre terrassplanet har en fortsättning ned genom dalens nordöstra sida i den långsträckt grusryggen vid Ormlökarna, där en grustäkt togs upp vid landsvägsbyggen.

Det lägre planet fortsätter förbi Enfasttjärn, som är en stor dödisgrop, och är tydlig på ömse sidor av körvägen mot Domkyrkan och utgör landsvägsunderlaget ytterligare ett stycke i riktning mot Lillhärjeå. Se profilen Fig 10.

4. Rännområdet öster om Karingeggen har en nivå som överensstämmer med Lövnästerrassens. Det består av grovt primärt avlagrat sandurmaterial genomsett av flera djupa rännor som är riktade dels mot Snösullen dels mot Härjeåns nuvarande lopp.

Området har kalavverkats på senare tid och rännorna är väl synliga i terrängen. Efter det att Härjeåns vatten börjat avlänkas under 1800-talet har en del av detta rännområdes distala del skurits bort.

Den lilla Bångbäcken som avvattnar en myr norr om Karingeggen följer en av rännbottnarna parallellt med och helt nära Härjeån uppströms oset vid Lillhärjeån och mynnar i Härjeån nära landsvägsbron.

⁴ Koesivt, starkt sammanhållna materialpartiklar, oftast mjåla och ler,

Teckenförklaring

 Täckande utvämmat silt (mo och finsand) - underlag för områdets vallar

~ Torvmark

5. Den centrala delen av Slyosfältet sträcker sig från det ställe där Härjeåns äldre fåra stängdes av med en grusdamm 1962 och ned till området strax öster om Domkyrkan där det smalnar av vid den trånga passage av moränryggen vid Rönnvasselvadet.

Fig 6 Del av fördämningen från 1962 som helt ändrade Härjeåns lopp.

Denna centrala del består av

- (a) Härjeåns gamla lopp med det äldre meanderområdet under Styggmyren
- (b) Slyans nedre lopp söder och sydöst om Snösvalen samt
- (c) det plana området mellan Härjeåns gamla lopp och Slyans - genomskuret av den nuvarande Härjeån - och från området NV om Kungshögen mot SÖ och förbi Lövlunda till Olashögarna. Dessa högar är erosionsrester av de mäktigare sandursavlagringarna.

Fig 7 Kungshögen är en erosionsrest av det primärt avsatta grova sandurmaterialet .

Detta område omflöts i över 100 år - från åtminstone 1800-talets tidigaste del till 1962 - av Härjeåns delade lopp. (Jfr Laga skifteskarta från 1876). Dessförinnan var det förenat med de plana ännu öppna vallarna vid Snösvalen och endast genomrunnet av den lilla Bångbäcken.

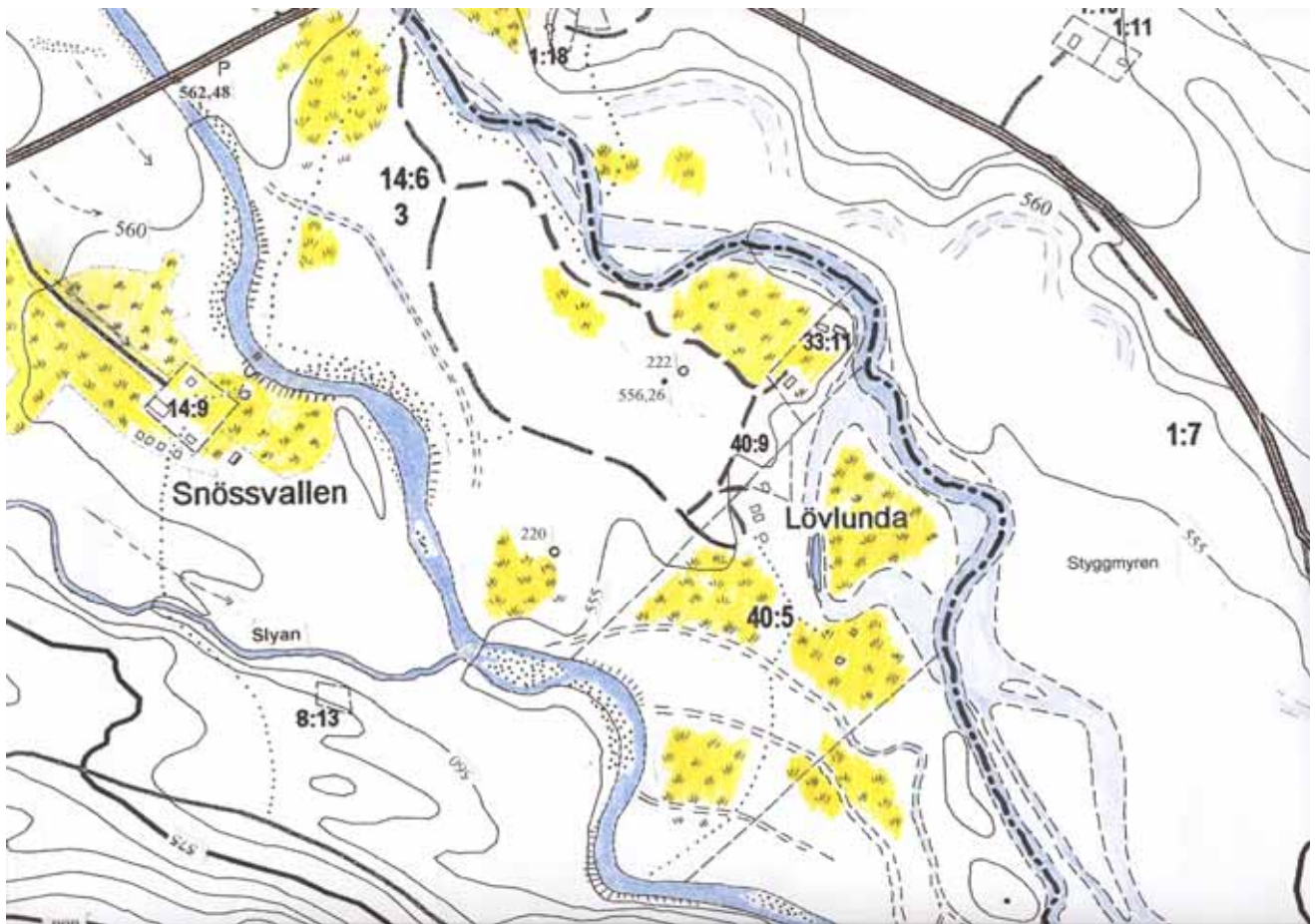

Fig 8 Karta över Slyossandurs nellersta del.

Härjeåns och Slyans nutida och tidigare lägen markerade med blått. Ljusare blå färg visar äldre lägen.

De gamla, yttre meanderbågarna, som täcks av Styggmyrens torv, har antytts. Områden med kvarvarande öppna men inte längre brukade vallar visas i gult. De är i dag starkt förtuvade genom frostpåverkan. Den nya körvägen förbi RAÄ 222 har lagts in efter flygbild från 2002.

Efter fastighetskarta 1:10 000 över Lövnäsullen 2004. Ekv 5 m

Profiler genom det centrala Slyosfältet

Under några dagar i juli 2004 uppmättes i det centrala området en baslinje från Kungshögen vid landsvägen och med nivå utifrån RAK fixpunkt vid bron över Härjeån i riktning SO fram till Olashögarna och därefter mot O till Domkyrkan.

Baslinjen passerade intill platsen för sommarens utgrävning vid RAÄ 222, NV om Lövlunda (hjälpfix 14, 556.26 m ö.h.)

Se Bilagorna 3 och 4

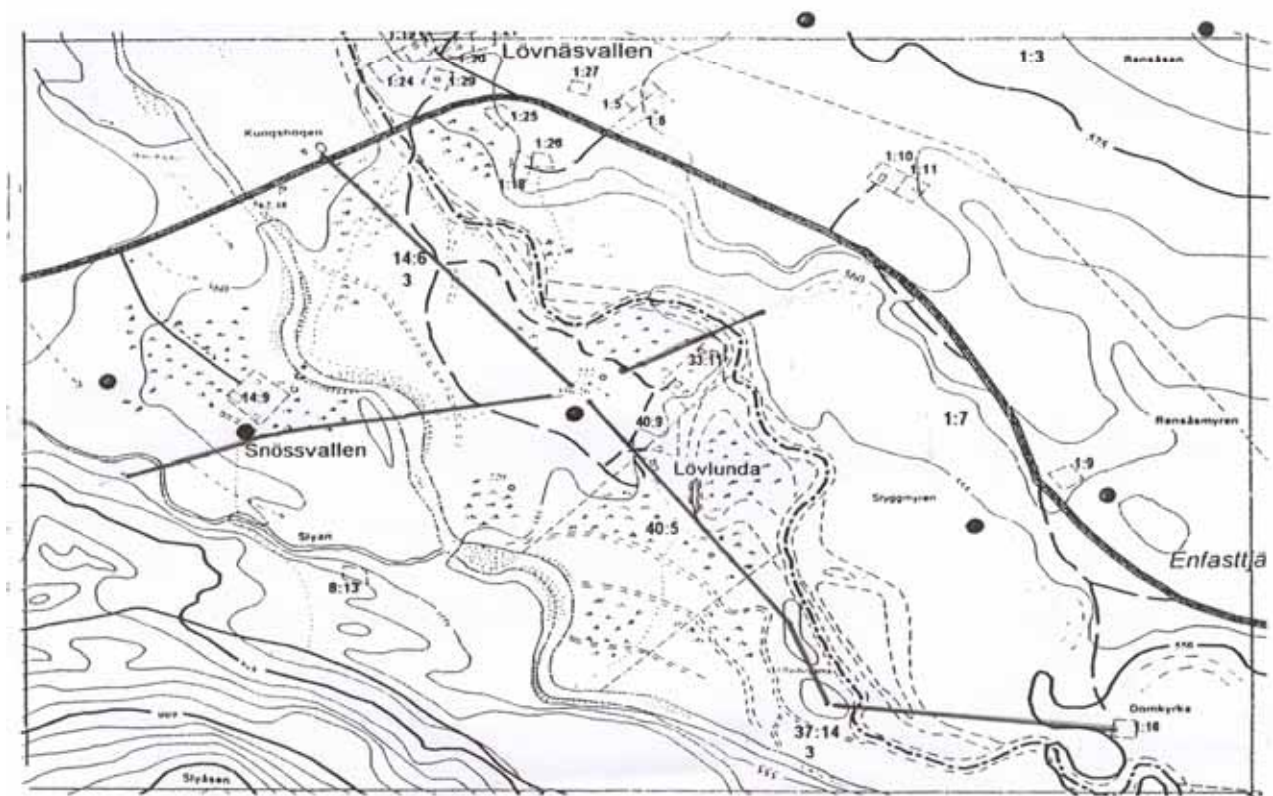

Fig 9 Läget av längd- och tvärprofilerna Fig 11 och 12. och pollenprovtagningslokaler
De utanför marginalen är Rensåsvallen och Torsåstjärnen

Ett 70-tal punkter nivå- avstånds- och koordinatbestämdes i terrängen. Med utgångspunkt från dessa har en längdprofil upprättats från Lövnäsudden till Domkyrkan.

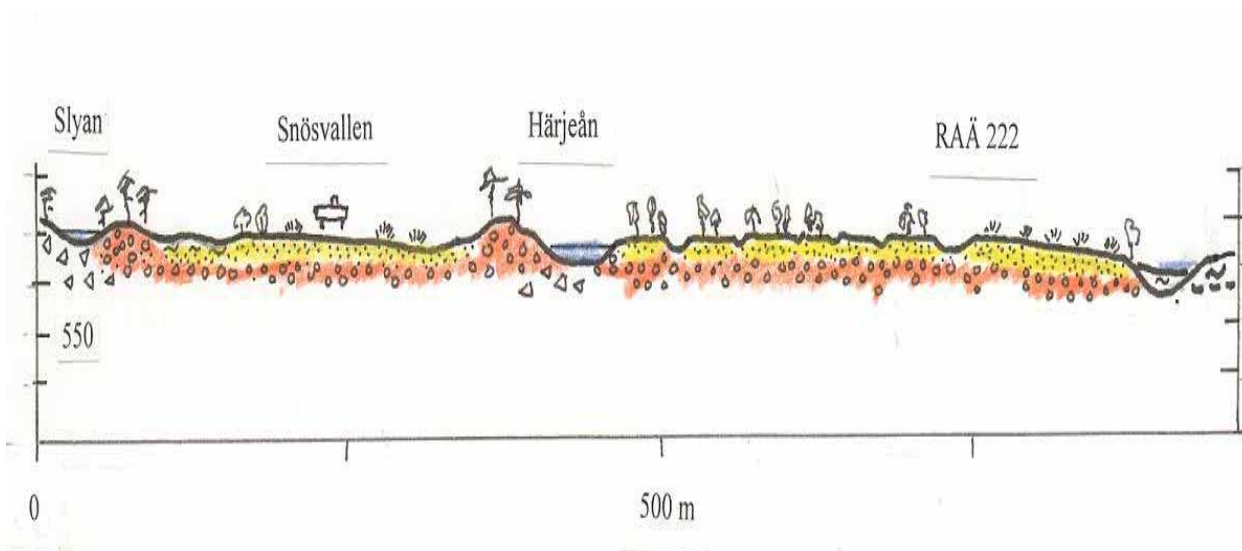

Fig 10 Tvärprofil över Slyosfältet från Slyan vid Snösvallen till Härjeåns gamla fåra. Profilens läge, se Fig 9

Sedimentytans längd lutning är 4,8 m /1000 m, vilket är vanligt på sandurfält.

Med utgångspunkt från Fix 14 i baslinjen gjordes en avvägning över Härjeån fram till Slyan S om Snösvallen tvärs över dess vallar och över den recenta erosionsbranten samt mot NNO förbi utgrävningsplatsen vid RAÄ 222, över det öppna fältet till den gamla fåran invid Fjätström bygge. Profilen uppvisar att sedimentytans centrala del har en svagt välvd form med ett mindre flertal insänkningar efter grunda strömrännor.

Fixpunkten nr 14 är belägen i en av dessa. Slyans vattennivå öster om Snösvallen låg vid mätillfället nära 3 m över sandurplanets men styrs nära landsvägen vinkelrätt av mot ÖSÖ och rinner längs med slutningen av Slyåsen och bakom en vall av grövre glacialfluvialt material till det nuvarande sammanflödet med Härjeån.

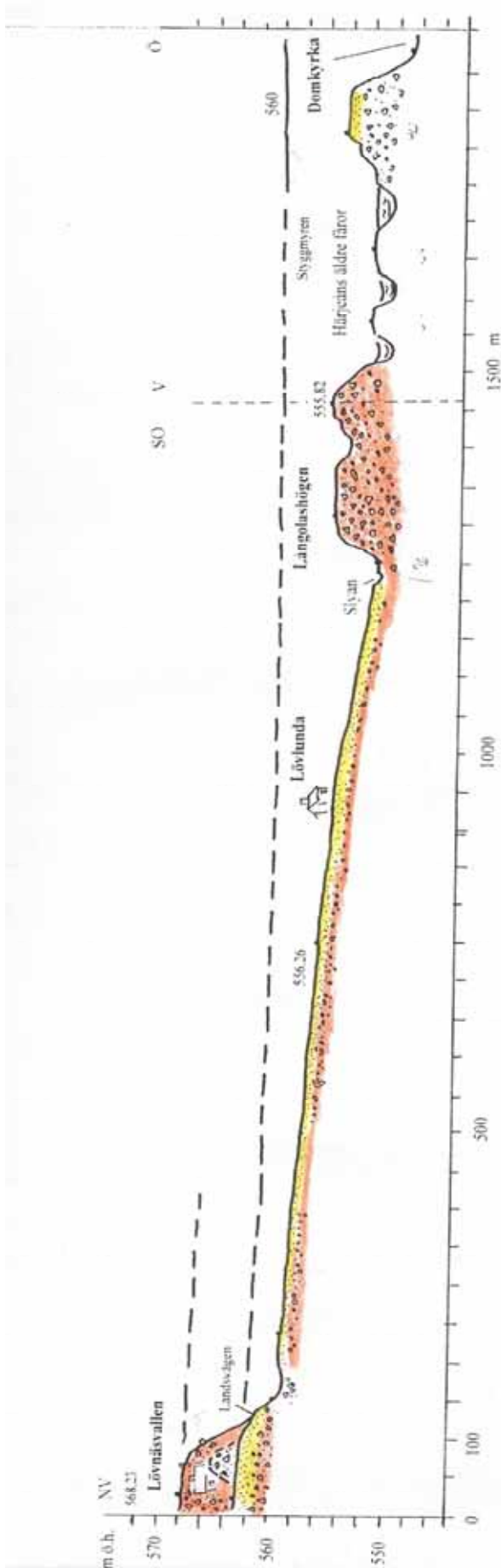

Fig 11 Längdprofil genom sandurfältets centrala del.

De streckade linjerna antyder högre liggande, borteroderade sandusytor vars underliggande material förts iväg redan under bildningstiden. Erosionsrester utgörs av lateralterrasserna vid Lövnäsullen, Kungshögen och de plankröna olashögarna (555,82) samt sediment-platån ovanför Domkyrkan. Utgrävningsområdet RAÄ 222 är beläget nära fix 556,26. Grovt sandurmaterial (röd färg) ovanpå liggande silt (gul färg) Se Fig 9.

Sydöst om denna tvärprofil och söder om Lövlunda har återfunnits minst tre djupare fåror som alla går i en bågform från området nära Slyans och Härjeåns sammanflöde och sammanstrålar - delvis uppgrenade - i det låglänta området söder om Storolashögen, där också en Härjeåns äldre stråk möter. Dessa fåror kan tolkas som Slyans tidigare lopp långt innan omläggningen av Härjeån gjordes.

Härjeåns och Slyans äldsta sammanflöde – Slyos, strax intill Storolashögen – kan mycket väl ha legat just där i äldre tider.

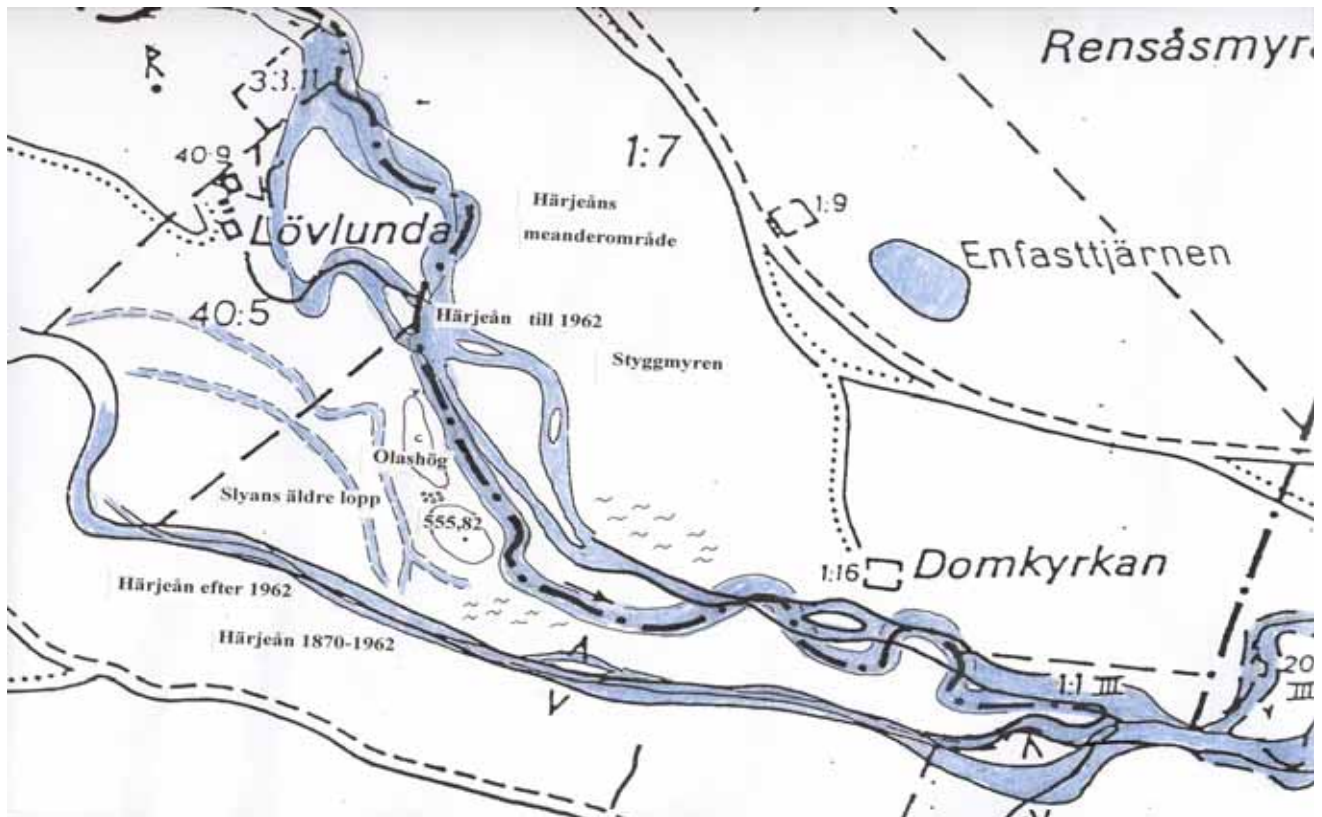

Fig 12 Oset vid Slyan

Os = sammanflöde mellan två separata vattendrag

Älvöga = sammanflöde mellan två vattendrag som grenats uppströms

Ett mindre vattenflöde avlänkades från Härjeån uppströms Lövnäsullen, fångade upp den lilla Bångbäcken och följde dess lopp förbi Snösullen, fångade upp Slyan nedströms till ett os och fortsatte mot Domkyrkan, där Härjeåns bägge grenar förenades till ett älvöga. Huvudströmmen gick nedanför Lövnäsullen och öster om Lövlunda.

Då Laga skiftet genomfördes i slutet av 1800-t lades bygränsen mellan Kyrkbyn och Lövnäsullen mitt i den meandrande huvudfåran, där denna då var belägen. Fram till dess hade denna haft ett mycket skiftande läge på meanderplanet, som i dag är helt täckt av Styggyrnen och dess torv.

Efter 1962 går ån helt in i den nuvarande sydliga fåran.

Äldre sträckningar av Slyan mot Olashögarna visar att dessa i mycket gamla tider varit nästan omgivna av rinnande vatten. Slyan bildade ett os med Härjeån mellan Storolashögen och Domkyrkan.

Här låg antagligen det forntida Slyos.

De krönplana Långolashög och Storolashög reser sig markant över omgivningens vallar och äldre vattenvägar och består av fast mark på grov väl-dränerat sandurmaterial. Högarna torde därför ha varit attraktiva och haft betydelse för forna tiders bosättare.

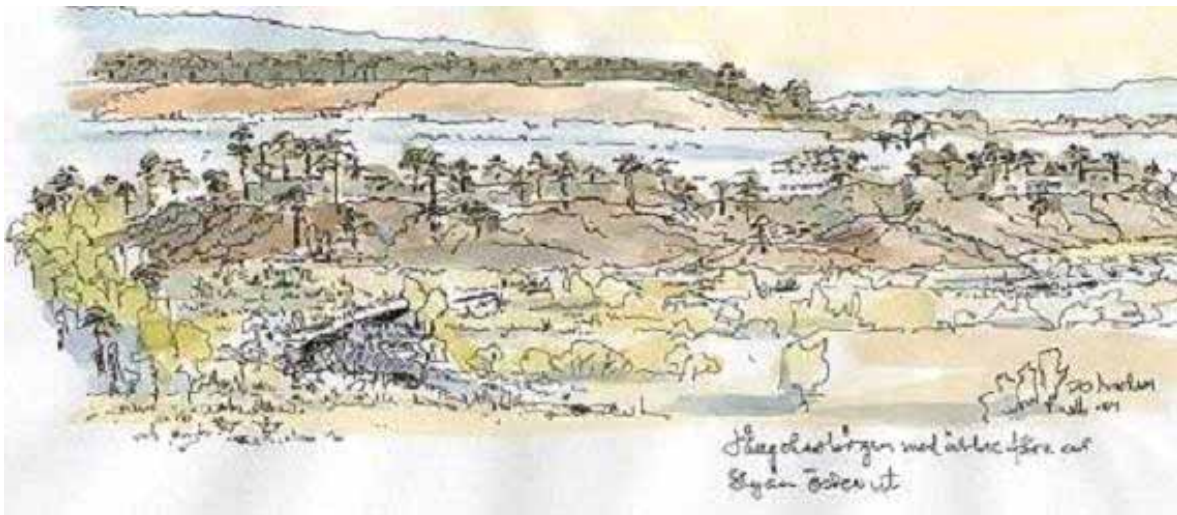

Fig 13 Olashögarna – akvarellerad teckning med förklaring är av en erosionsrest av den primära sandurn och består av grovt osorterat material. De har plana överytor med övertvänderande strömfåror. Den bildar en barriär mellan Härjeåns och Slyans gamla lopp vars sammanflöde – Slyoset - låg strax söder därom. Högarna torde därigenom ha haft någon slags betydelse för tidiga bosättarna i området.

En misstänkt husgrund finns på Långolashög och i svackan mellan högarna ligger ett område med en mängd mindre tydligt grävda gropar, som uppmärksammats av Elof Herdin. De kan ha varit förrådsplats för fisk. Se Bilaga nr 1 och 2.

Fig 14 En av groparna mellan Stor- och Långolashögarna

Då Härjeån före 1800-talet och sedan lång tid tillbaka etablerat sig i den lägst liggande delen av dalbotten och utbildade ett meanderplan med en erosionsbrink vid Styggmyren - från landsvägstrumman vid Lövnäsullen till Domkyrkan - torde högvattenöversvämningarna från detta håll varit måttliga. I varje fall har inga erosionsspår i form av rännor påträffats och som skulle kunna härledas från detta. Som ovan nämnts torde grundvattenfluktuationer haft minst lika stor betydelse för området, då det vid vissa årstider i begränsade delar satts under vatten. I detta fall har en sådan översilning gått ganska lugnt till och haft stor betydelse för vegetationen.

Däremot har översvämningar sedan älvmölggningen under den senare delen av 1800-talet och särskilt efter 1962, då älvens lopp helt lagts om, varit mera påtagliga, vilket naturligtvis berott på att Härjeån i sin helt nya och smalare sträckning med stridare vatten och en mängd hinder i form av moräntrösklar och laterala grovblocksackumulationer längs vägen – lätt iakttagbara på flygbilder - vilket föranlett ökad sidoerosion och att vattnet snabbt stiger och lätt rinner över bräddarna, vilket också visade sig snart efter 1962.

Fig 15 Härjeån vid Snösvallen

Dämet 1962 har helt förändrade Härjeåns lopp- Stränderna utsätts för omfattande erosion som hotar vällen..

Dessutom ligger den nuvarande åns vattenyta där den passerar Snösvallen nära 3 meter över den gamla åns, vilket visas på den uppmätta tvärprofilen av fältet. Djupet av den gamla åsträckningens fåra är dessutom betydligt djupare än den nya sträckningens.

Man kan även befara att detta unga vattendrag kan ha eroderat bort eventuella spår efter gammal mänsklig närvaro. Jfr fig 3.

Orsaken till omläggningen i början av 1960-t av Härjeåns lopp var dels att förbättra för flottningen, vilken dock upphörde snart därefter, dels att undvika anläggning av två broar över Härjeåarna, då vägen mot Särna skulle byggas. Förutsättningen var att den gamla sträckningen av ån dämades för uppströms, vilket också skedde. Det har tyvärr inte gått att spåra någon vattendom för detta än mindre något byggnadsvillkor för själva bron, trots sökningar i alla tänkbara berörda verk, domstolar och andra instanser. Se fig 6.

Tanken med detta var att kunna hitta någon miljökonsekvensutredning med karta och beskrivning. Förändringarna gjordes dock långt innan detta begrepp etablerats och låg dessutom mycket perifert i både kommun och län.

Pollenprovtagningar

Provtagning med torvborr har företagits på 6 olika lokaler i området. Se Fig 9. I dessa ingår prov i råhumus och i mineraljorden därunder vid utgrävningsplatsen RAÅ 222. Av de övriga fem gjordes tre i djupare borrhningar, en vid västra stranden av Enfasttjärn (3,5 m), en i Styggmyrens centrala del (2,4 m), en vid Torsåstjärnen (2,8 m), och två i det grunda myrdråget mellan Snösvallen och Sylan (0,8 m), samt en nedom Resåsvallens f.d. fäbod.

Den sistnämnda utgjordes i mål öster om små, äldre och tidigare odlade åkerlyckor. Se Fig 8 och 9.

Analysen pågår.

Avsikten med provtagningar är att se huruvida det förekommer pollen från odlade växter, vilka i så fall torde återfinnas nära markytan. De djupare borrhningarna gjordes i avsikt att upprätta vanliga pollendiagram för jämförelse med andra, kända provlokaler i trakten och ett försök till en bild av vegetationsförändringar i tiden. Någon absolut datering är inte planerad men önskvärd. Tyvärr visade det sig att C₁₄-datering inte gjorts av det kol som anträffats vid en hård under utgrävningarna vid RAÅ 222.

Strax nedom den numera försvunna fäboden Rensåsen finns lämningar av äldre, små åkerlyckor där det är känt att potatis- och kornodling förekommit på 1800- och början av 1900-t. Lokalklimatet på högre nivå och i sydläge har utgjort bättre förutsättningar för odling än nere på dalbotten med sin betydligt mer frostlanta läge. Ett antal kornpollen fanns i proven. Det är inte orimligt att tänka sig att odling förekommit här även i mycket äldre tider. Rensåsen är troligen inte det enda höjdläget särskilt längs dalgångens norra slutningar där odling skett och där flera fäbodar anlagts och brukats in i sen tid och vilkas odlingsförutsättningar är väl värda att undersökas.

Slutsatser

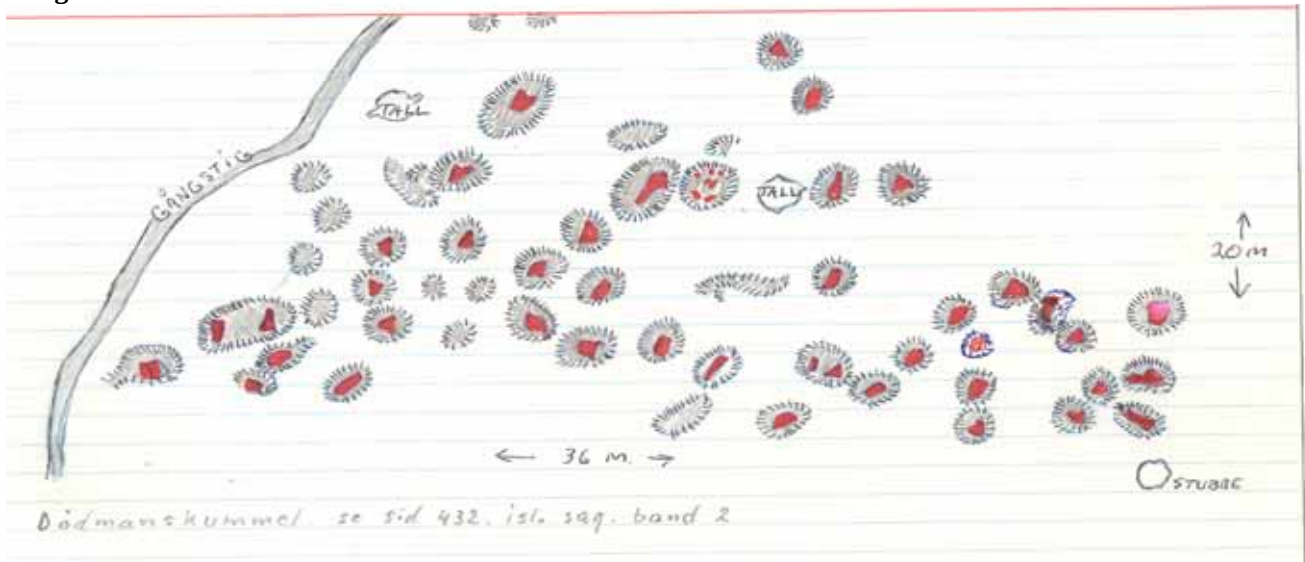
Mycket lokalt fältarbete återstår vad gäller kartering av äldre både istida och senare dräneringsstråk på sandurfältet både SO och NV om särnavägen samt fullföljandet av pollenanalyser. Den rekognoscering som företagits med utgångspunkt från de uppmätta profilerna och flygbildser har givit vid handen att större delen av de sandurområden som täcks av silt och som utgjort äldre slättervallar av vilka än i dag till vissa delar ännu är öppna gräsbevuxna fält – på kartan markerat med gult – inte berörts fluviatilt i större omfattning under postglacial tid..

Fig 16 De till in på 1970-talet i bruk varande vallarna vid Snösvallen är fortfarande öppna. . På fuktigare mark blir de starkt förtuvade genom marktjälens inverkan eller beväxta med mossor, på torrare igenväxta med björk och vide.

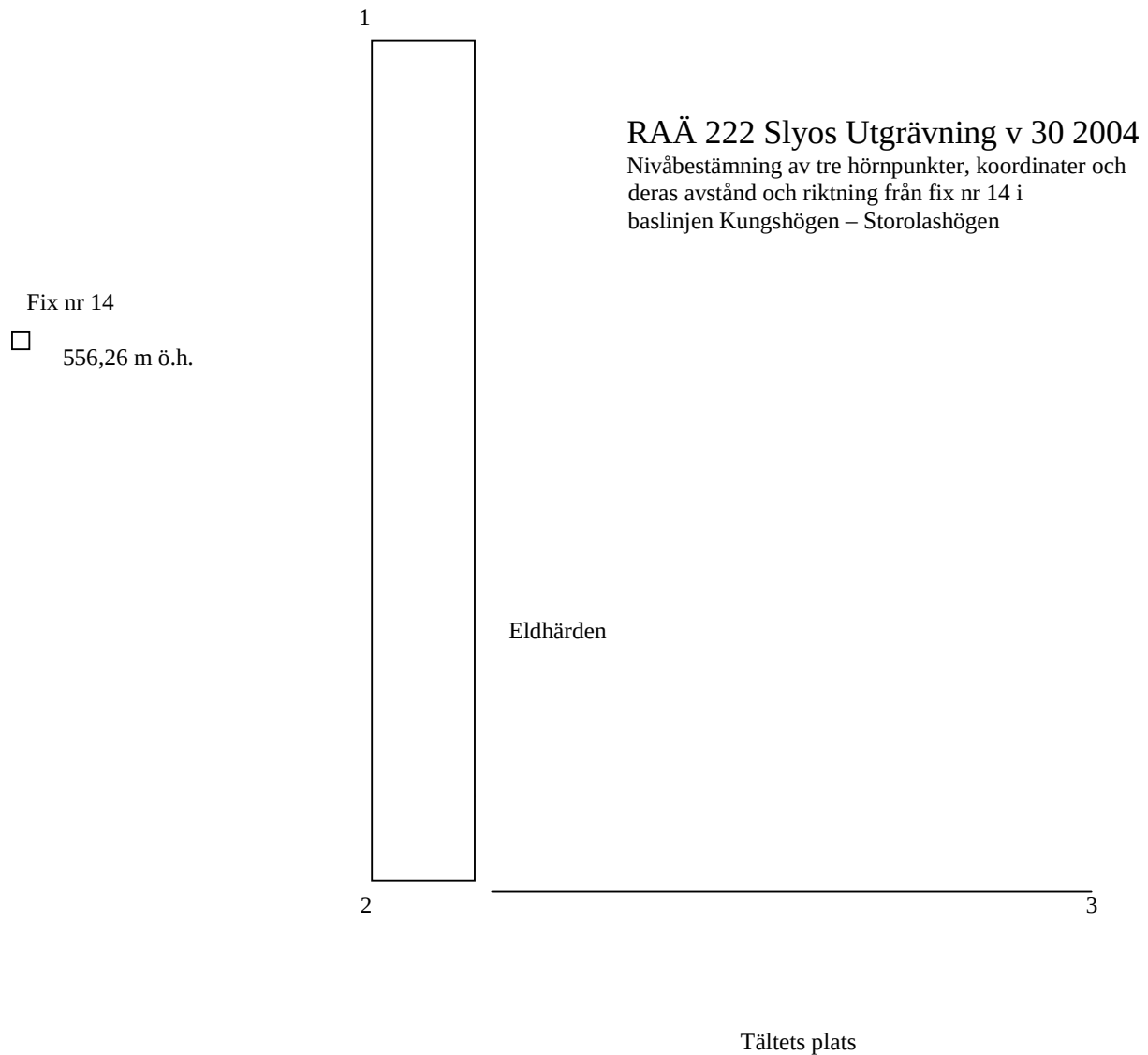
För detta talar även det faktum att fynd av äldre föremål och fasta husgrunder legat kvar till synes ostörda på fältet sedan tidig medeltid eller ännu äldre tid. Härjeåns fluviatila verksamhet har till större delen varit förlagd till fältets perifera delar.

Bilagor

Bilaga 1

Gropssystemet på Olashögarna. Handritad karta av Elof Herdin utan skala.
Se foto figur 14.

Fix 14 har nivån 556,26 m ö.h.

Avvägning punkterna 1, 2 och 3 från fix nr 14 samt avstånden från fix 14 till vardera av dessa punkter och även kompassriktningen från fix 14 till dessa punkter .

Följande värden har erhållits:

Centrum på okularet till mark vid fix 14 = 160,5 cm. Bäringar med 360 graders kompass

Punkt 1 = 556,70 m ö h (116,5 cm), 42 grader och 22,25 m

Punkt 2 = 556,48 m ö h (138,5 cm), 90 grader och 35,55 m

Punkt 3 = 556,10 m ö h (177,0 cm), 76 grader och 46,85 m

Koordinater

Fixpunkt 562.48 å bro över Härjeån Ö 1381780 N 6858257

Fix 14 Ö 1382281 N 6857911

Punkt 1 Ö 1382313 N 6857923

Punkt 2 Ö 1382319 N 6857917

Punkt 3 Ö 1382332 N 6857928

Bilaga 4

Mätpunkter

MARK

instr

INSTR.

NOTATIONER

MARKKKOORDINATE

R

m ö.h.

ÖST

NORD

562,74

Fix 1 i vägslänten 20 m S vägmärke vid Kungshögen

550,62

1381934

6858295

559,07

1381964

6858249

558,27

1382009

6858200

557,38

1382059

6858164 Fix i ränna S om och parallellt med körvägen

557,81

1382083

6858118 Instrum.uppställn. i vägskalet

557,01

1382106

6858116 Fix vid järnrör S om norra körvägen

557,53

1382164

6858116 Instr mitt i körvägen

557,31

1382216

6858089 Instr mitt i körvägen

557,48

1382215

6858042 Fix N om och intill vägen

557,22

1382214

6858006 Linjen avviker fr körvägens södra sidan

556,84

1382267

6857971

555,97

1382280

6857933

555,83

1382301

6857903 Fix 35,55 m S om Grävpunkt 2

555,96

1382322

6857896 Instr invid N-S kort ränna

555,52

1382343

6857864

555,18

1382369

6857825

553,77

1382399

6857806 Instr i körvägmitt V om Lövlunda

552,93

1382375

6857740 Instr Lövlunda framför nya huset

552,61

1382442

6857686 Längs körvägen mor SÖ

552,34

1382451

6854946 Fix på körväg Instr vid vägböj

551,55

1382497

6857609 Fix på väg mot ladängen

551,18

1382542

6857577 Instr vid ängslada

550,72

1382573

6857536 Instr i stängselöppning

550,52

1382614

6857498 Instr vid Slyåns f.d. fåra

552,87

1382641

6857482 Fix Långola brytpunkt fot Instr brytpunkt krön

552,66

1382667

6857469 Instr vid husgrund Långolashög

550,78

1382559

6857443 Instr vid groparna

552,32

1382649

6857422

552,17

1382650

6856397

Fix mittpunkt med röse på Storolashögen

Bilaga 2

Slyos – reviderad förklaring till lokaler på handritad karta av Elof Herrdin, Lillhärda

- .1 Fyndplats för pilspets, knivblad och div. föremål däromkring. Enligt vad gamla har berättat har där varit en gård
- 2 F.d. Per-Anders vall. Uppodlad 1942. Fynd av älghäls 1942.
- 3 F.d. Per-Anders vall. Uppodlad på 1920-talet
- 4 Fyndplats för eldstål och pilspets med järnring.
- 5 Fyndplats för sländtrissa av bly.
- 6 Fyndplats för slaggstycke och två pilspetsar av järn.
- 7 Husgrund.
- 8 Långolashögen. Husgrund. Söder därom ca 10 m fynd av knivblad och bronsknapp.
- 9 Storolashögen. Däremellan 40 mindre stenfyllda gropar. Möjligen för förvaring eller gravning av fisk.
- 10 Enfastvall. Fynd av eldstål. Äldre benämning Sovös vall. Enfast sägs ha fått platsen av sin far Härjulf mot löfte att han bosatte sig där.
- 11 Kvännskale. Ett av Styringsängena. Fynd av yxa.
- 12 Kallkälla.
- 13 Hårfittja.
- 14 Kwitsla.
- 15 Konungshögen.
- 16 Båsnäset (Bartolomeus)
- 17 Domkyrka. Enligt sägnen en gudtjänstplats. I ett skåp inhugget i en grov torrfura förvarades nådemedlen.
- 18 Valavall. En av Härjulfs söner hette Hakon Valr.
- 19 Bångbäcken. Omkring 1870 bröt sig Härjeån en ny fåra till och följde Bångbäckens fåra fram till det nuvarande Slyåsen.
- 20 Hålln. Omtalad som en f.d. fäbodvall. Ett hus lär ha stått kvar i början av 1800-talet.
- 21 Blindåa. Härjeåns huvudfåra till 1870-
- 22 Slyåns gamla fåra fram till 1870.
- 23 Del av Härjeåns fåra i början av 1800-talet.
- 24 Knutsöja. Fynd av dressyrbetsel.
- 25 Vid dikning i myren påträffades trästammar med huggmärken efter yxa samt ett pilskäft av trä på ca 1,5 m djup.
- 26 Uttorkad bäckfåra. Del av Bångbäckens tidigare lopp.
- 27 Drängsälväg.
- 28 Rolf-Halvars-älvögrat.
- 29 Gunnars-älvögrat.
- 30 Torgänget-älvögrat
- 31 Pellpersänget
- 32 Skrubbenget
- 33 Hans-Mårsänget. Se även nr 51
- 34 Lång-Olasänget
- 35 Lill-Olasänget
- 36 Jöns-Mats. Se även nr 40
- 37 Lillhög. Se även nr 41.
- 38 Klåves
- 39 Grigglok
- 40 Jöns-Mats. Se även nr 36

- 41 Lillhög. Se även nr 37.
- 42 Gammelänet (5 områden)
- 43 Sven-Olles.
- 44 Ola-Drängs.
- 45 Per Anders (Lillänet).
- 46 Uppgård.
- 47 Ruskäng.
- 48 Lövnäsänet.
- 49 Konubngsänet.
- 50 Snösullen.
- 51 Hans-Mårsänet. Se även nr 33.
- 52 Ytterkvitsla.
- 53 Halvarsladan.
- 54 Störöstomt. Se även nr 58.
- 55 Ormänet.
- 56 Myrladan.
- 57 Griggöj.
- 58 Störöstomt. Se även nr 54.
- 59 Störöstomt. Pell Pers. Se även nr 31 och 54-
- 60 Störöstomt. Se ovan.
- 61 Folkets hus
- 62 Hedan
- 63 Byggnation fritidshus (hitflyttat hus fr Rensåsvullen)
- 64 Byggnation Fritidshus
- 66 Enfasttjärn
- 67 Lövlunda
- 68 Hags ?

Bilaga 3

Slyosområdet

Sammanställning av laga skifteskartan 1876-1896 Liljehärad,
Ekonomisk karta 16D 0-1 g-h Lövnäsvalle
med handritad karta av Eilof Herdin, Liljehärad, som visar
platser och områden med föremålsfynd samt äldre ågor och
naturbildningar med lokala namn enl särskild förteckning.

0 1000 m

